

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS A „HANGYA” KÖTELEKÉBE
TARTOZÓ SZÖVEKZETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10. SZÁM.
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E.-G. E. tagjai további intézkedésig tag-
díj ellenében kapják. Alapító tagdíj 2000 lel,
rendes tagdíj évi 100 lel, kiscgazdák és tiszt-
viselők részére 50 lel.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 150 lel Negyed évre 40 lel
Fél évre 75 lel Egyes szám 3 lel

Szemle.

A minisztertanács tapasztalata a földosztás hatásáról. — A farkas és bárány meséje az agrárreformja alkalmazva.

A minisztertanács nem rég szükségét látta a búzatermelés emelése és a minőség javítása céljából a 76 kilógrammnál magasabb minőségi súlyú és 1%-nál kevesebb idegen magot tartalmazó búzát a jövő évben rekvirálás és maximálás alól mentesíteni.

Igen helyes intézkedés oly országban, hol a 10-15, sőt több százalék szemetet tartalmazó gabona nem szokatlan dolog — már mint a regátban!

Kérdés azonban, hogy miként közlik ezen miniszteri biztatást a már elvetett maggal — hiszen ez kell a kívánt igényeknek megfelelő új búzát létrehozni? mert az „ígéret” dacára a gazdák aligha fognak még valamit vetni. (A tavaszbuza számot nem tevő mennyiség, vetőmag sem igen lehet az országban.)

Szomorú agrárország, amely földje művelőit ily eszközökkel (és mégis szerény igényekkel) kénytelen tisztességes gabonatermelésre ösztökélni.

Erre a közelmúltig nem is volt szükség, de persze amióta a régi, tapasztalt és a kultúra magasabb fokán álló földtulajdonosok kezéből — „szociális szükség” jelszava alatt, de amint most már tisztán látható más célból — a földet kivették, ez is mint a mezőgazdaság többi ágai (állattenyésztés, takarmánytermelés, erdészeti stb.) a rohamos süllyedés lejtőjére jutott.

Bölcs dolog a minisztertanácstól, hogy ezt belátva, az „ígérés” eddig is jól ösmert terére lép.

Kivánjuk, hogy osztály és nemzetiségre való tekintet nélkül betartva és hivatalos közegei által is betartatva ígéretét, terve sikerüljön.

Mindennél érdekesebb azonban a határozat indokolása:

„a földművesek nem dolgoznak teljes odaadással,”

„az új földtulajdonosokat munkára és termelésre kell ösztönözni.”

Mindeddig erre nem volt szükség! (Igaz, hogy 1 k. hold föld bére sem volt 8—10 kg. buza értékére „maximálva”)

Ezelőtt minden földtulajdonos — kis- vagy nagygazda egyaránt — legjobb tudása és képes-

sége szerint a legtöbbet és legjobbat termelte. Az ujaknál a minisztertanács véleménye szerint — pedig ők csak tudhatják — a tudás és akarat hiányzik.

Hangsúlyozza a minisztertanács „a magasabb állami érdekeket”. (eddig ezen érdek a földosztás tűzön-vízen keresztül hajtására volt jó indok); hangsúlyozza „az ország gazdasági helyreállítását” és a „pénzügyi helyzet javítását”.

Mindezekre az eddigi két balkezes gazdasági politika ütött súlyos sebek gyógyításánál sürgősen szükség is van — ez tagadhatatlan!

Csak az a kérdés, hogy a minisztertanácsi kritikában megfűrésztöltött új földtulajdonosoknak van-e ezek iránt érzékük — mielőtt egy generáció nevelő hatása mutatkoznék rajtuk?

„Reméli” végül a minisztertanács, hogy „igéretének” (hiszen többnek nem vehető) meg lesz az üdvös hatása.

Majd elválik aratáskor!

E mese kell eszünkbe jusson, hogyha Zamfirescu román kamarai elnök legutóbbi elnöki megnyitóját olvassuk. Nevezett magas közjogi méltóság megemlékezvén az agrárreformról, megrója az erdélyi „oligarchia” magatartását, amelv nem akar szerinte annyi földet adni, mint a régi királyságbeli nagybirtokosság.

Őnála, aki az agrárreform kamarai vitáján elnökölt, akinél annak idején ez ügyben az erdélyi gazdák (nem nagybirtokosok) küldöttségileg eljárak, nem tehető fel annyi tájékozatlanság, tudatlanság, hogy e nyilatkozata jó-hiszeműséggel menthető legyen. Tudnia kellene, hogy az erdélyi „oligarchia” nagybirtokai a megalkotott agrárreform végrehajtása után már nem is közép, hanem kisbirtokokká fognak összezsugorodni, hogy ezzel szemben az ókirályságbeli latifundiumok megnyirbálva bár, de mégis tekintélyes számban és kiterjedésben meg fognak maradni. Tudnia kellene, hogy az ókirályságbeli birtokosok elfogadható árat fognak megváltásul kapni, míg nálunk a megváltási ár az elkobzáshoz jár közel. Mutatják ezt a jelenleg folyó adóbecslések, amidőn 3000—4000 leura becsülnek oly földeket, amelyekért a kisajátításkor jó hogyha egy tízedrészét fogják megállapítani.

Egyébként az erdélyi „oligarchia” egyebet soha senkitől sem kívánt, mint azt, hogy az agrárreform rendjén egyenlő elbánásban

részesüljön az ókirályságbeli birtokos közönséggel.

Ezen kívánságát közölte Zamfirescu elnökkel is, aki azt helyeslőleg tudomásul vette, sőt saját részéről való pártolását is kilátásba helyezte.

Mivel szolgált reá tehát az erdélyi „oligarchia”, hogy most utólag megróvást kapjon ugyanezért?

De tegyük fel, hogy Zamfirescu elnök demokratikus lelkülete őszintén bátorodott fel „oligarchiánk” szerinte szűkkeblű magatartásán, amelyet szerinte megkérdoztek, hogy mit is akar jószántából adni.

Ebben az esetben sem fejezte be az általa felvetett kényes kérdés tárgyalását. Tapintatosan elkerülte ugyanis azt, hogy érintse az erdélyi agrárreform azon „demokratikus” és „szociális” intézkedéseit, amelyek a magyar és szász közép és kisbirtokos osztály kezeiben levő közbirtokossági-, telepes és hasonló birtokok, továbbá az egyházi és kulturális célokat szolgáló birtokok, közérdekből való kisajátítását rendelik.

Azt gondoljuk, elég volt e perfid nyilatkozat kommentálásából, annyira kihívja az a kritikát, hogy annak megütő hatását csak tompítanók a hosszadalmassággal.

A becslések.

(Folytatás.)

Ami a birtokoknak vagyoadó céljából való értékelését illeti a törvény 10-ik szakasza értelmében az úgy számítandó ki, hogy a föld bérértéke husszal szorzandó, azoknál a birtokoknál azonban, amelyeknek több mint egy-ötöde kisajátítatik, a hektáronkénti érték nem haladhatja felül a kisajátítási értéket.

A végrehajtási utasítás szerint a bérszerződés tekintetbevételénél a bérhoz hozzászámítandók mindazok a szolgáltatások, amelyeket a bérlő természetben vagy készpénzben ad, a birtok változási értékek kiszámításánál pedig alapul veendő az a közepes kamat, amelyet vidéken földbe fektetett tőke ad.

Falusi községekben fekvő területek, amelyek földművesek házépítés céljaira vannak fenntartva nem alkotják tárgyát a földadónak, ellenben a vagyoadó megállapításánál beszámítandók; viszont a városi községekben levő területek, amelyeknek értéke nincs arányban kiterjedésükkel

Gazdák Biztosító Intézete R.-T.

Elfogad tűz, jég élet, betörés és lopás, baleset, szavatossági, kiházasítási stb. biztosításokat. Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatást nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala.

Székhelye ideiglenesen Arad később Kolozsvár.
Vezérképviselőségek: Aradon, Kolozsváron,
Brassóban, Temesváron Nagyváradon,
M.-vásárhelyen, Dévan és Nagycenyeden.

és a földértékkel, a házak által elfoglalt területen kívül is adózás alá vonandó, ezen utóbbi intézkedésnek az a célja, hogy elhárítsa annak lehetőségét, miszerint egy nagy értékű terület elvonassék a megadóztatás alól azért, hogy rajta egy kisértékű épület emeltesse és ilyenformán mint házadó essék csak megterhelés alá.

Majoroknak, állattenyésztő területeknek, méheseknek bérértéke annak alapján állapítandó meg, ahogyan azok bérbeadás esetén jövedelmezhetnének.

d) fölosztani az egyes községekben fekvő birtokokat birtokosok szerint a különböző kategóriákba és osztályokba, alapul véve a föld normális termékenységét, figyelmen kívül hagyva azokat az esetleges túlkijáratásokat, amelyeket egy-egy birtokos birtokán alkalmaz. A birtok kiterjedésére vonatkozólag a tulajdonosok a nyilatkozatban tesznek vallomást, amely nyilatkozat a községi előjárásnál beadandó.

Azokon a területeken, ahol teljes kataszter van, az ott feltüntetett kiterjedés és osztályozás tekintetbe veendő, amennyiben ezek a munkák folyamatban tartottak, az értékelés minden más kiterjedésre való nyilatkozat nélkül ezek alapján eszközözendő.

e) jegyzőkönyvet felvenni végzett munkálatairól és azt beterjeszteni az illetékes pénzügyi hatósághoz.

A törvény 6-ik cikke szerint mielőtt a bizottság befejezte valamely községben az elnevezési, földosztályozási stb. munkálatait ezek táblázatát a községhezátal kifüggeszteni köteles. A végrehajtási utasítás szerint ez képezi a bizottság működésének utolsó aktusát, amellyel kapcsolatban jegyzőkönyv veendő föl, melyből egy példány a községi előjárásnál hagyandó, a másik a bizottság aktáához mellékelendő. Ugyanakkor a táblázatoknak egy példányát az illetékes pénzügyi hatósághoz beterjesztendő.

Ezen kifüggesztéstől számított 15 napon belül bármely a községből való és az A. cédula alá tartozó adófizetőnek, valamint a becselő bizottsághoz tartozó kincstári képviselőnek vagy az ellenőrzéssel megbízott hivatalnokoknak jogában áll a felelő bizottságnak felelő bizottságát benyújtani, a felelő bizottság az illetékes pénzügyi hatósághoz nyújtandó be, amely tárgyalás napját megállapítja.

A végrehajtási utasítás szerint ez a felelő bizottság nem vonatkozhat csak a földek megnevezésére, osztályozására, a holdankénti bérérték megállapítására és a birtokok besorolására, az egyes birtokok kiterjedésére azonban nem terjedhet ki; az utóbbi körülmény a megadóztatás után való felszólalás útján eshetik kifogás alá. Mászóval; ha egy adózó fölött panaszodik, hogy a községben nem létezik az a föld, amelyet a becselő-bizottság megállapított, vagyha létezik is, nincsen annyi osztály, amennyit a bizottság megállapított, hogy a hektáronkénti közép érték igen magas, vagyha a birtoka hibásan soroztatott be egyik vagy másik kategóriába, mindezek a kérdések a felelő bizottság elé vihetők. Ha egy adózó ezzel szemben az iránt panaszodik, hogy a becselő-bizottság birtokának kiterjedését hibásan állapította meg, ezt a kérdést megadóztatás ellen való felszólalás formájában, tehát csak az adókiivetés után kell felhozni.

A felelő bizottságok a megye székhelyén működnek.

A községi átlagár megállapítása és a föld megnevezések, miután általános érvényű kérdések, a felelő bizottság határozatai alapján, amennyiben az a törvény szerinti érvényben maradnak hatályosak a községben levő összes adózókra nézve, akik az illető kategóriába tartoznak, viszont az esetben, ha a felelő birtokának besorozása ellen emel kifogást, csak a kifogásolt esetre vonatkozik a határozat. A törvény nem írja elő a megidézést, azonban — a végrehajtási utasítás szerint — általános szempontból a pénzügyi hivatalnokok idézést állítanak ki és az illető községi előjárásnak átadják, a mely a községhezátal azt kifüggeszti.

Felelő bizottság határozatai másolatban fent jelzett módon kihirdetendő és eredetiben a bizottság többi irataival együtt pénzügyminiszternek felterjesztendő. A felelő bizottság határozatai érvényben maradnak, ha a pénzügyminiszter husz napon belül nem rendelkezik azok megváltoztatására nézve, ha azonban a pénzügyminiszter a megváltoztatásnak helyet ad, vagy ha azt a községi képviselőtestület kéri, a miniszterium egy bizottságot állít össze, amelynek tagjai: az egyenesadók vezérigazgatója, a birtokbármelyezési és szövetkezeti központi pénztár egyik kiküldöttje és a gazdasági szindikátusok egyesülete részéről kiküldött egy földbirtokos; ez a bizottság dönt, mint utolsó és legfelsőbb fórum, bekérve valamely szakember véleményét abból a környékből, ahonnan a megváltoztatás kérvényezve lett.

A végrehajtási utasítás szerint ezen bizottság elé megidézések nem eszközöltnének, miután ez inkább "adminisztratív jelleggel bír azon célból, hogy összhangba hozza az osztályozás és értékbecslés munkáit.

Beterjeszthetők azonban mindkét részből beadványok. Ezen bizottság határozatai épügy, mint a felelő bizottságéi végérvényes erővel bírnak az összes adófizetőkkel szemben, akik ugyan abba a kategóriába esnek a földnek elnevezése, osztályozása középérték megállapítása szempontjából.

A becselő munkálatok befejezése és a bizottságok határozatainak jogerőre való emelkedése után veszi kezdetét az adók kiivetése.

Az erdők megadóztatására vonatkozólag a törvény 9-ik cikke és a végrehajtási utasítás 30-ik szakasza szól, az utóbbi szerint az erdők megadóztatás szempontjából három csoportra oszlanak:

a) az erdő nem vágatik és nem hoz semminemű hasznot tulajdonosnak vágás útján, ez esetben nem fizetik utána adó.

b) az erdő vágáson kívül hoz hasznot legeltetés céljából való bérbeadás, vadászat, cserháj hántás vagy bármiféle más uton. Ez esetben az erdők a reális jövedelmek után adóztathatók. Ezen jövedelem felértékelését a becselő-bizottság végzi három éves periodusra. Ha azonban az erdők kihasználása megváltozik úgy annak megadóztatása is változást szenved időközben.

c) ha az erdőt a tulajdonos rendszeresen vágja a megadóztatás az évi jövedelem alapján történik, ha a birtokos vállalkozónak adja az erdőt vágásra, ez esetben annyi időre történik a megadóztatás és olyan arányban, ahogy ennek az ára meg van állapítva.

A törvény alkalmazásánál mindazok az erdők, amelyek vágás alatt vannak az A. cédulánál

adóztatandók, ami az erdők vagyonaadó szempontjából való értékelését illeti, erre külön utasítás adatik ki.

A beépített telekbirtokok vagyis házak becslése ugyancsak a földbecslő bizottságok összetétele szerint alkotott becselő-bizottság útján történik. Ez a bizottság általánosságban megállapítja a bérértéket, erre alapul elsősorban a bérleti szerződések szolgálnak, ezek hiányában az eladási ár, amelynek nyolc százaléka számítandó bérérték gyanánt. Bér, vagy eladási szerződések hiányában a bérérték hasonló ingatlanokkal való összehasonlítás által is megállapítható, utóbbi esetben a bizottság tekintetbe kell vegye, hogy csak normális uton bérbeadott házak bérértéke vehető az összehasonlítás alapjául. Albérbeadás esetén az albértek által fizetett összeg szolgál alapul.

A vagyonaadó kiivetése céljából az épületek értéke a következőképen számítandó:

a) b) Ha az ingatlan be van vezetve a régi házadókönyvbe, az 1910-es érték hatszorosra, máskülönben a jelenlegi bérérték huszszorosra.

Ha az ingatlan 1910 után vétetett föl, úgy a hatvanas szorzó megfelelő hányadosa veendő.

c) 1917. január 1-je után eladott ingatlanok értéke, ha előbbi pontok alatt megállapított értéke kisebb mint az eladási ár, az eladási ár után számítandó.

d) Azok az ingatlanok, amelyek nem esnek B. cédula alá s ennél fogva bérértékük nem állapíthatik meg, amint ez mezőgazdák falusi lakásainál van, értékük ez esetben a becselő-bizottság útján az eladási ár alapján állapítandó meg.

e) Gyárak, amennyiben részvénytársaságok tulajdonai, itt nem adóztatandók meg.

f) Magán gyárak eladási értékük alapján adóztatandók.

A házak értékelése ellen 10 napon belül felelő bizottság az illetékes pénzügyi hatósághoz, a felelő bizottság összetétele ugyanolyan mint a földadónál, a felek a tárgyalásra a földadónál jelzett módon idéztnének meg. A felelő bizottság határozatai végérvényesek és amennyiben az értékelés kérdésére vonatkoznak, nem felelő bizottságok.

(Vége)

Az agrártörvény végrehajtási utasítása.

(Folytatás.)

A végrehajtási utasítás 13-ik. fejezete a földosztás foganatosítására főleg a földmérés és kiosztás technikai keresztülvitelére tartalmaz utasításokat.

14-ik fejezet a telepítésről szól, különösebb utasításokat nem tartalmaz.

A 15-ik fejezet az illetmények elidegenítésére vonatkozó utasításokat tartalmazza, a falusiaknak kiosztott parcellák eladása, elajándékozása, vagy elcserélése csak a végleges birtokbármelyezéstől számított öt év után van megengedve, az állam fönntartja magának az elővásárlási jogot az így eladásra kerülő illetményekre nézve. A parcellákat csak olyan román állampolgárok vásárolhatják meg, kik földművelők és avval a kötelezettséggel, hogy a földet maguk művelik meg; földművelők, vagy gazdasági iskolákat végzett egyének vásárlásainál az állam elővételi joga nem érvényesül.

A 16-ik fejezet az illetmények oszthatóságáról szól, az erre vonatkozó utasítás külön említésre méltó rendelkezéseket nem tartalmaz.

A parcellák megműveléséről szóló 17-ik fejezet szerint azok, akik a kiosztott parcellák megművelésére előírt kötelezettségeket nem teljesítik, járásbírói határozattal, megintés nélkül megfosztatnak birtokaiktól, ez a határozat a megyei mezőgazdasági hatóság kérésére hozandó. A határozat ellen 30 napon belül a törvényszékhez lehet felebbezni.

Mindazok, akik oly illetményekben részesítettek, amelyek községüktől 15 kilométernél távolabbi községben fekszenek, kötelesek az illetmény birtokbavételétől számítva, legkésőbb 3 éven belül abba a községbe költözni, amelyhez a parcella tartozik. Kivételnek ez alól a köztisztviselők, oly hegyvidéki lakosok, kik lapályon két holdig terjedő parcellát kaptak, valamint azok, kik lakásuk megtartása mellett is közelebb maradnak illetményeikhez, mintha elköltöznének abba a községbe, amelyhez az illetmény tartozik.

A 18-ik fejezet az illetmények kifizetéséről szól a következő rendelkezéssel:

„Mihelyt a kisajátítási ár véglegesen megvan és mihelyt a jogosult falusiak birtokba léptek, ki fog számíttatni az ingatlanok eladási ára és az új tulajdonosokra fog kivettetni.

A falusiak a kisajátított föld vagy ingatlanok értékét a birtokbalépésükkor egészben, vagy részben fizethetik ki.

A 92-ik cikk szerint (vagyis az igényjogsultak 12-ik kategóriájába foglalt) jogosítottaknak földben való részesítésénél az állam a vételár 50 százalékával járul hozzá.

A községi legelők és erdők létesítésére és kiegészítésére fordított földért az állam semmivel sem járul hozzá az ár kifizetésénél.”

Végül a 19-ik fejezet a végrehajtási rendelkezésekre vonatkozik.

A régi kirélyságbeli földreform végrehajtására vonatkozó utasításnak az illetmények elidegenítésére vonatkozó rendelkezései az erdélyi részek részére kiadott végrehajtási rendeletnek kiegészítő részét képezik.

Az Erdély, Bánát, Körösmente és Máramaros területén végrehajtandó földreform-törvény végrehajtási utasítása magyar nyelven megrendelhető lapunk kiadóhivatalában Kolozsvár, Attila u. 10. 22. le. vételár előzetes beküldése mellett.

(Végo)

Egyleti élet.

Az igazgató-választmány ülése.

Az E. G. E. igazgató-választmánya e hó 10-én br. Jósika Gábor elnökle. alatt népes ülést tartott.

Br. Jósika Gábor meleg szavakban üdvözölte a megjelent tagokat, bemutatva a gyűlés engedélyezéséről szóló értesítést, az ülést megnyitotta és a jegyzőkönyv hitelesítésére felkérte dr. Péter Béla és Brutsy-László tagokat.

Az új adók és a gazdák.

Török Bálint bejelentette, hogy a Kisküküllői, Tordaaranyos, Szatmár, Bihar, stb. vármegyei Gazdasági Egyesületektől, az Udvarhelymegyei Földmives Szövetségtől, valamint közveleltül a gazdaközönség köréből az E. G. E. titkári hivatalához számos panasz érkezik a Titulecu-

féle új adótörvényeknek a gazdaközönségre sérelmes intézkedései, különösen pedig a becselő bizottságoknak a szakértelem teljes hiányával történő működése miatt. Tekintettel ugy a vidéki közegeknek, mint a gazdaközönségnek a bevallások terén tapasztalt járatlanságára, az E. G. E. elnöksége kérte a kormánytól a becselési idő kitolását, ami meg is történt a határidőnek a hó 31-ig történt meghosszabbításával. Előreláthatólag azonban a bevallási határidő újabb kitolása fog szükségessé válni. Felhívta egyben az elnökség a Társegyleteket, hogy a túl magas becslések ellen az illetékes pénzügyigazgatóságoknál tiltakozásukat fejezzék ki, reámutatván arra, hogy a gazdaközönség az állandóan maximált terményárak, az állandósult alacsony állatárak, az állatok és gazdasági termények forgalmának korlátozása, a hihetetlenül nagy közterhek, a termelési eszközöknek és a közszükségletet képező iparcikknek maximálisan, védvámokkal kormányhatóságilag mesterségesen emelt ára elviselhetetlenné teszik azokat a terheket, amelyeket a ma működő becselőbizottságok munkája nyomán a gazdák vállaira akarnak nyomni. — A földreform rendén mintegy kétmillió kat. holdat sajátít ki az állam 1913-as árfolyamon vagyis csaknem azon az áron, amelyre ma a becselő bizottságok a földnek egy évi hozadékát teszik. Ennek a közel két millió kat. holdnak kényszerbérleti díja nem elegendő az egyik adónem fedezésére, és a becselőbizottságok az igazolt tények dacára könnyűületet nem ismerve, a tévesen vett, vagy értelmezett utasítások szerint járnak el a földmivelő nép és a gazdaközönség mérhetetlen kárára.

Az igazgató választmány elhatározta, hogy a törvény módosítása tárgyában felir a kormányhoz, képviselteti magát az adótörvény módosítása és az egyoldalú becslések revíziója érdekében dec. 18-ára Kolozsvárra összehívott szakértekezleten. Felhatalmazza az elnökséget, hogy szükség esetén a feliratot a társ- és rokon intézményekkel karöltve dolgozza ki és terjessze a kormány elé. Ettől függetlenül támogatja az igazgató választmány a Szeszgyárosok Szövetségének, a mezőgazdasági szeszgyárak egyöntetű és reális becslés alapján való értékelése tárgyában, a kormányhoz intézett memorandumát és pedig a Szövetség felkérése alapján, hasonszemlélt felirat küldése által.

A társ és rokon egyletek átiratai rendén titkár jelentést tett az E. G. E. Hunyadvármegyei képviselőiségnek megszervezéséről a Krassószörényvármegyei Gazdasági Egyesület puccsszerű átvételéről. A Bihar-, Szatmár- és Tordaaranyos stb. megyei Gazdasági Egyletek átiratai kapcsán az igazgató választmány foglalkozott

a gazdasági munkásoknak és alkalmazottaknak a munkásbiztosító pénztár ügykörébe való bevonása ügyével.

Egyre sürűbben érkeznek u. i. panaszok a gazdaközönség köréből, hogy az újabb elnevezés szerint Kerületi Szociális Biztosító Pénztár megbízottai a gazdaságok könyvelésének bemutatását követelik, karhatalom igénybevételel való fenyegetőzésekkel és a vége rendszert az, hogy jelentékeny összegeket rónak ki a gazdákra egyrészt biztosítási díjak, másrészt büntetés c. m. n. Még 1919-ben a néhai kormányzótanács okt. hó 1-én 29 sz. a. kelt

rendeletével kiterjesztette a betegség és baleset biztosítási kötelezettséget a mezőgazdasági, erdei, kerti, szőlő munkásokra és az állattenyésztés, méhészet, selyemhernyó tenyésztés stb. körében alkalmazott állandó, vagy ideiglenes munkásokra. Ezen intézkedés szerint a jelzett időtől kezdve, a legkisebb földmivestől fel a legnagyobb uradalomig minden gazda köteles a gazdaságban alkalmazott munkások számát kimutatni és érettek a baleset és betegség elleni biztosítási díjat befizetni. Az anyagi teher mellett igen nagy irodai munkamegterhelést jelent ezen intézkedés a munkaadókra, nem véve ki a legkisebb földmivest sem, mert minden a gazdaságban alkalmazott napzamosról 8 napon belül ki- és bejelentést tartozik adni a gazda egy olyan úrlapon, amelynek minden rovata román nyelven van jelezve és amelyet emiatt a magyar gazdák meg sem értenek. A Pénztár megfelelő számú tisztviselővel nem rendelkezik ahoz, hogy a gazdákat felhívja a kötelezettségeiknek idejében való teljesítésére, ezért rendre valamennyi községben a hátrálékos büntetéspénzekkel inkasszál.

A gazdaközönséget a törvényadta jogánál fogva kényszeríti a Pénztár a fizetések eszközlésére, amikor azonban a munkásnak orvosra van szüksége, akkor sürűn megesik, hogy az őszinte sajnálat kifejezésénél egyebet nem kap a pénztártól a gazda — az orvoshiányra való hivatkozással. A gazdákra háruló teherrel távolról sem áll arányban a nyújtott ellenérték. Az igazgató választmány elhatározta ezért, hogy egy bizottságot küld ki a mezőgazdasági munkásbiztosítás ügy tanulmányozása céljából, felkérve a bizottságot, hogy lehetőleg már a legközelebbi ülés elé terjesszen javaslatot a törvény módosítása tárgyában, szem előtt tartva egyrészt a szociális és gazdasági érdekeket, másrészt a gazdaközönségnek a felesleges irodai munkától való megkímélését. A bizottság tagjai sorában elnökség és titkáron kívül beválasztottak: dr. Eöry István, dr. Sipos Aladár, dr. Gabányi Imre, dr. Nagy Endre és dr. Darkó Ákos.

A gabonaneműek zár alá vétele és maximálása.

Titkár jelenti, miszerint a kormány tervbe vette a buza, rozs és az ezen terményekből előállított lisztkészítmények zár alá helyezését és újabb maximálását. A kormány eddigi mezőgazdasági politikája már is lesűlyesztette a növénytermelés színvonalát, a termények minőségét, megrontotta a terménykereskedelmi életet. Katasztrófális helyzetbe sodorta a gazdákat a téves irányú és erélytelen állattenyésztési politikájával, a közterhek állandó és aránytalan emelésével már is állépte a gazdák teherbíró képességének határát és most a gazdák megélhetésének egyik legjelentékenyebb forrását meríti ki az újabb zárolással s maximálással, amely a nagy gabonahiányra való tekintettel nem fog egyéb eredményt szűlni a gazdák újabb felesleges zaklatásánál. Ezért az ig. vál. elhatározta, hogy a zárolás és maximálás ellen a kormányhoz tiltakozó feliratot küld.

A Növénytermelést és Értékesítési szakosztály jelentése.

Titkár jelenti, hogy a cukoripari termelők részéről számos panasz hangzott el még a marosvásárhelyi gazdanagygyűlés előtt, valamint

azután is: a cukorgyárak kétirányban üzött spekulációja miatt, amely szerint egyik oldalról a cukorrépa beváltási árát a takarmányrépa és tők ára alá igyekeznek lenyomni, a másik oldalról pedig kihasználva a valutáris konjunkturákat, a fogyasztók terhére emelik indokolatlanul a cukor árakat. Rámutatva a ma érvényben levő termelői szerződésnek a változott viszonyok között tartatatlan pontjaira, a Növénytermelési és Értékesítő Szakosztály nevében javasolja, hogy a termelők hivassanak sürgősen össze egy termelői értekezletre, amelynek feladata volna egyrészt az egyoldalú termelői szerződés revíziója, másrészt a termelők szervezése. — Jelenlétben, hogy az elnökség utólagos jóváhagyás reményében az értekezletet e hó 15-re egybe is hívta. Az igazgató válaszmány a javaslatot elfogadva az értekezletet egybehívására helyeslő tudomásul vette.

Ugyancsak a Növénytermelési és Ért. Szakosztály javaslatára elhatározta a válaszmány, hogy lépéseket tesz az egyesületi heremagtisztító osztály üzembe helyezése tárgyában, összeírta a vetemény és vetőgumó termelésre foglalkozó gazdaságok jegyzékét. Tudomásul vette, hogy a Hann és Társa műszaki és keresk. r.-t., mint az E. G. E. géposztálya tervbe vette egy vetőmagosztály felállítását, amely hivatva lesz a gazdaközönség vetőmagszükségletének fedezéséről üzletszerűleg gondoskodni.

A Szőlészeti, Borászati és Gyümölcsészeti Szakosztály jelentése.

Titkár a Szőlészeti és Borászati szakosztály részéről jelentést tesz a lefolyt év bórtermelési eredményéről, amely szerint a termelés mennyiségileg kielégítő, minőségileg kitűnő volt. A termeléshez szükséges eszközök és anyagok ára csökkent ugyan, de még ma sem állanak arányban ezek az alacsony borárakkal, amelyek szüretkor adóval együtt 1.50—10 L között váltakoztak. Vácsolja a közpincék helyzetét, amelyek képtelenek ma hivatásuk betöltésére. Rámutatva a borértékesítést gátló és ennek következtében a borárakat csökkentő körülményekre, a szakosztály javaslatára az igazgató válaszmány elhatározta hogy:

Az európai hirnévnek örvendő erdélyi bórtermelés régi jó hirnévének megtartása, öregbítése, a bórtermelés színvonalának fentartása és emelése céljából felir a kormányhoz:

1. A mai borárakkal arányban nem álló magas termelési adó eltörlése és viszonyokhoz mért alacsony fogyasztási adó életbeléptetése érdekében.

2. A borkivitel lehetőségének megkönnyítése érdekében és pedig: a) termelők és borkereskedők részére egyaránt vámmentes kivitel engedélyezése; b) a kiviit telehordókért való biztosíték-fizetési kényszer megszüntetése; c) a kiviteli célokra kért waggonoknak megfelelő időben, mennyiségben és minőségben való rendelkezésre bocsátása; d) a vasúti személyzet fegyelmességtől származó dözsmálás megszüntetése és az ebből eredő károk kötelező megtérítése által.

3. Végül a magasabb követelményeknek megfelelő és a nyugati államok hasonlirányú törvényes intézkedéseinek színvonalán álló Erdélyben érvényben levő bórörvénynek a régi királyság területére való kiterjesztése érdekében.

Ugyancsak a szakosztály előterjesztésére

elhatározta az igazgató-válaszmány, hogy a tagok szőlőoltvány és gyümölcsfa szükségletének közösen, kedvezményes árak mellett való beszerzésére felhívást bocsájt ki a gazdaközönséghez.

Az Állattenyésztési és Forgalmi Szakosztály jelentése.

Az állattenyésztési és Forgalmi Szakosztály dr. Szentkirályi Ákos indítványa alapján a juhtenyésztés és gyapjutermeles ügyének felkarolását javasolja. Az igazgató válaszmány elhatározta, hogy a juhtenyésztés és gyapjutermeles terén a gazdaközönségnek adandó tájékoztató utmutatás összeállításával dr. Szentkirályi Ákos ig. vál. tagot megbizsa és utasítja az Irodalmi és Könyvkiadó Szakosztályt, hogy az ügyet erkölcsi és anyagi támogatásban részesítse.

Titkár a szakosztály részéről ismerteti az 1921. évi állatösszeírás eredményeit, amelyek szerint a lefolyt évben az állatállomány 20 százalékkal szaporodott. Vácsolja az értékesítési viszonyokat, minek alapján a szakosztály javaslatára az igazgató-válaszmány elhatározta, hogy felir a kormányhoz. 1) az állatkezelési korlátozások megszüntetése; 2) az állatkezelési vámok eltörlése; 3) a vágatási tilalom megszüntetése; 4) a községeknek megfelelő fajtájú, minőségű és számú apaállatokkal való ellátása érdekében érvényben levő törvényes intézkedések és rendeletek szigorú és haladéktalan végrehajtása; 5) a legelőügynek az állattenyésztés érdekeinek szemelőtt tartásával történő megoldása; 6) a tenyészállatok takarmány vetőmagvak 75 százalékos vasuti fuvardíj kedvezmény mellett való szállítása; 7) az állatvásári vámok bélyeg, átírási stb. illetékeknek az állatok árához viszonyított arányos összegben való megállapítása tárgyában.

A Birtokpolitikai Szakosztály jelentése.

Farkas Árpád szakosztályi titkár előterjesztései során ismertette a szakosztálynak az állattenyésztő mintagazdaságok kisajátítás során való megfelelő mentesítése érdekében megindított akcióját, a mire a törvény 22. §. is módot ad.

Ez irányban a szakosztály összeállította a kapcsolt területeken fekvő ilyen gazdaságok jegyzékét és azt felirat kíséretében felterjesztette a földmiv. miniszterhez.

A telepeseknek az agrárörvény és a legutóbb megjelent birtok átírási törvény által fenyegetett egzisztenciája érdekében tett és teendő lépésekről szolt továbbá a szakosztály titkárának jelentése, ez ügyben a legközelebbi napokban a kolozsvári igazságügyi reszort útján is megtörténnek a szükséges lépések. Tud. szolgál.

A Lótenyésztési Szakosztály jelentése.

A Lótenyésztési szakosztály megtette a szükséges lépéseket Erdély ménesanyagának törzskönyvezésére, a melynek során 50 magánménes tenyészanyaga fog törzskönyvezésre kerülni. A szakosztályi titkár bejelenti, hogy a ménes birtokoknak takarmány rekvilálás alól való mentesítésére szolgáló hatósági igazolványok elkészültek és azt a szakosztály tagjai részére szétküldte, egyidejűleg összeíratott a tagok bérmentésükre is, a melyet a szakosztály az illetékes hatóságokhoz felterjesztett. Tud. szolgál.

A Géposztály jelentése.

Tudomásul vette a válaszmány az egyesületi géposztálynak Hann és Társa kolozsvári cég kebelében történt felállítását és egyben azon tervét, hogy a gabona, takarmány stb. vetőmagvak üzletszerű értékesítését is felveszi működése körébe.

Különfélék.

Végül köszönetet szavazott azon gazdasági tudósítóknak, akik az Erdélyi Gazda részére időszzerű tudósításokat küldtek és ezzel az egyet közérdekű munkásságát elősegítették. Több keblü ügy elintézése és 57 új tag felvétele után az ülés véget ért.

Kisebb szakközlemények.

Herés felültrágyázása. (kérdés) 2 hold lucernám és 1 hold lóherém van fekete, réti, vályogtalajban. Egyiknek terméshozamával sem vagyok megelégedve. Milyen műtrágyát kellene használnom és hány kiló holdankint a lucernára és a lóherére? K. Sz.

(Felelet.) A lucernánál és vörös herénél a műtrágya legjobban úgy érvényesül, ha vetés előtt adjuk, míg a már meglevő herésnek felültrágyázásánál a hatás nem vehető oly biztosra. A jelen esetben azonban elég valószínűnek mutatkozik az, hogy a szuperfoszfát fejta. gyának adva is eléggé hatni fog, feltéve, hogy a tél és a jövő évi időjárás elég csapadékos lesz. Amennyiben a kérdezett táblák még sohasem kaptak volna szuperfoszfátot, kat. holdankint legalább 200 kg. szórando el mielőbb, szélcsendes időben, száraz növényzetre és nem hóra, sem fagyos földre. A kiszórás után tanácsos a herést majd arra alkalmas időben, i. i. mikor földje nem sáros vagy fagyos és porhanyó munkát ad, feketére fogsoltatni vagy weederezetni, mely munka legutolsó határideje kítavasodás után az az időpont, mikor a here kihajt, mert akkor a fogas a friss hajtásait letördeli. —r—

Erdősítés akáccal. (kérdés) 10. kat. hold akácerdősítésre alkalmas területem van, melyet szeretnék befásítani. Kérem közölni a legcélravezetőbb eljárást. Megjegyzem, hogy nagy tőkebefektetéssel nem rendelkezem, de szeretném tervemet keresztülvinni. B. S.

(Felelet.) Valamely terület beerdősítésénél első és fődolog az alkalmazandó faj helyes megválasztása. Feltéve, hogy a szóban levő területre az akác tényleg megfelel, ezzel a fajjal való erdősítésre vonatkozólag a következő tájékoztatást nyújthatjuk.

Ákaccal való erdősítésnél, az eddigi tapasztalatok alapján csakis a csemeteültetéssel való erdősítést ajánlhatjuk. Megfelelő talajon gondosan nevelt akáccsemetek már egyéves korukban kiültethetők. A kiültetendő csemeteket vagy magunk neveljük csemetekertekben vagy megbízható helyről szerezzük be.

Az ültetés sikerének biztosításához célszerű, sőt szükséges a beerdősítendő terület megfelelő megmunkálása, illetőleg annak mélyen való felszántása. Az ültetésre így előkészített talajba a csemeteket rendes hálózatba ültetjük ki. Legjobb 2 méter sor- és 2 méter csemete távolság alkalmazása. Nagy gondot fordítsunk arra, hogy a csemetek gyökerei a szállítás és ültetés alatt ki ne száradjanak és hogy az ültetést magát helyesen foganatosítsuk. Az ültetést végezheljük ősszel és tavasszal. A csemetek sorközzeinek tisztántartása s ezzel az ültetés sikerének biztosítása érdekében kívánatos, hogy a sorközökben legalább az első évben valamely mezőgazdasági kapásnövényt termesszünk. A kiültetett csemeteket a mezőgazdasági növény elültetése vagy magjának elvetése után mélyen tőre metszük, hogy ezáltal a törzs jobb növekedését elősegítsük. M. G.

Szabadon álló fémtárgyak megóvása a rozsdá ellen. A szabadon álló s az idő viszontagságainak kitétt fémtárgyakat rozsdá ellen bizonyos fokig közönséges olajosfestékekkel is megóvhatjuk. A tapasztalás azonban azt mutatja, hogy a konzerválás ezen módja nem teljesen kielégítő, mert a festék alatt a vas itt mégis megrzsdásodik. Hogy ezt elkerülhessük, az első, alapfestést miniummal eszközöljük. Ez kitűnően tapad a fémre s mivel a minium higany vegyület, a vas oxidációját, rozsdásodását megakadályozza, mert azzal kémiaiilag más vegyületet alkot. A miniumos alapfestést azután tetszés szerinti színre átfesthetjük. Egy sokkal olcsóbb s igen jó konzerváló anyag a közönséges kátrány is. Ez egy negyedrészt terpentinolajjal keverve, jól kenhető masszát alkot s ha vele kétszer bekenjük a fémtárgyakat s mikor a szükség úgy kívánja, a festést megismételjük, a rozsdásodástól hosszú időre megóvtuk azokat. Feltétel azonban, hogy a fémtárgyaknak bekenés előtt teljesen rozsdamentesnek kell lenni.

Mikor hintsük el a műtrágyákat? A foszforsavas műtrágyákat bármely időben ki lehet szórni, mert nincsenek kitéve a kimosásnak. Thomassalakot már vetés előtt adhatunk. Szuperfoszfátot rendszerint a vetéssel egyidejűleg adjuk, mert a vízben oldódó foszforsav könnyen átalakulhat nehezen oldhatóvá. Káli-trágyákat szinte jóval vetés előtt szórhatjuk el Burgonyánál a kaintót már az előveteménynél adjunk vagy egy pár hónappal ültetés előtt. Különbö a minőség szenved. Ha azonban vetés alkalmával akarunk trágyázni, akkor kaintó helyett helyett használjunk 30 vagy 40%-os kálisót. Takarmányrépánál a kaintó előnyösebb, mint a kálisó. Az egyes nitrogéntrágyáknál az elhintés idejét be kell tartani. Chilisalétromot tavasszal adjunk, ne ősszel, csak akkor alkalmazzuk, mikor a növénynek szüksége van rá, tehát legfeljebb vetéskor, még jobb ha később, mikor már növényben van a vetés. Erős salétromozásnál p. o. répánál a chilít két részletben szórjuk ki és pedig egy pár heti időközben. Kénsavas ammoniákat rendszerint csak tavasszal adjuk, mindazonáltal oly őszienél, melyek nem kaptak istállótrágyát — kivált nehéz talajoknál — már ősszel is el lehet egy részét szórni. A mézsalétrom ugyanugy hintendő el, mint a chilisalétrom. Mézsalétromot vetéskor adjuk, jobb talajnál 3—4 nappal, rosszabbnál nyolcz nappal a vetés előtt, esetleg kaintóval keverve.

Műtrágyák használata előtt mindenkor kérjük ki előzetesen a szakértők véleményét. E téren szerkesztőségünk is készséggel szolgál mindenkor felvilágosítással.

A kifőzött törköly mint trágya. A kifőzött törköly, ha már elég jól elkorhadott, trágyául, nagyobb mennyiségű káli tartalma miatt, különösen homoktalajra, használható. Alkalmazni úgy kell, mint az istállótrágyát: a holdanként adandó mennyiség a tápanyagtartalmától függ, ami a törköly kezelése szerint különböző lehet. Ha elég gondosan volt kezelve és nincs kilugozva, felényi mennyiség is elegendő, mint az istállótrágyából. A törkölyhamut ép úgy mint a fahamut, az eselleges maróhatásának elkerülése végett célszerű télen vagy kora tavasszal kiszórni kat. holdanként, káli tartalma szerint, 3—6 q adandó.

A patakenőcs, aminőt a hirdetésekben drága pénzért kínálnak megvételre, roppant egyszerű készítmény. Tekintettel arra, hogy házilag is előállítható, alant ismertetjük. Készül 30 gr. fagygyuból, 60 gr. nyers lanolinból, 10 gr. borsavból és 10 gr. aszfaltlakkból. Ezeket együttesen feloldjuk, elegyítjük és az egészet megőrzés végett pléhdobozokba töltjük.

Olcsó falfesték. Tartós és olcsó falfestéket mindenki készíthet magának a következőképpen. Egy megfelelő nagyságú edénybe 25—30 kilogramm és 1 kilogramm porrá tört száraz enyvet teszünk. Erre anyi vizet öntünk,

hogy a méz megfelelően kiforrjon. A meleg révén, amely a méz forrásánál képződik, megoldódik, illetve szét fő az enyv is. Ezután rövid ideig várunk, majd ismét vizet adunk hozzá, még pedig annyit, hogy azzal meszelni lehet. Aki nem akarja uszta fehérre meszelni a falat, adhat még hozzá bármilyen színű festéket és ily módon oly festéket nyer, amelyik le nem törölhető.

A tojás színe. Bizonyára feltűnt az már mindenkinek, hogy a tojás sárgájának a színe nem teljesen egyforma. Kérdés már most vajon a tojás sárgájának a színe befolyásolja-e annak tenyész- vagy tápértékét? A háziasszony mindenesetre a szép sötétszínű sárgájú tojásnak adja az előnyt, mert attól szebb lesz a tészta. A sötétebb színű tojás sárgájában több a vas és a tápsó-tartalom s ezért többet is ér a világosnál. A tojás sárgájának a világosabb vagy sötétebb színe a tyukok táplálásától függ. Tavasszal, mikor a tyukok sok tüvet és bogárféléket esznek a tojás sárgája sötétebb lesz, mert az elfogyasztott növényekben levő gazdag vas-tartalom kihatással van a tojás színére is. Ebből következik, hogy télen, mikor a természet nem nyújt ilyen anyagokat a baromliaknak, nekünk kell segíteni a bajon, ha sötétszínű tojást akarunk. Kitűnően bevált erre a célra a here vagy lucernaliszt, továbbá a csalán. Ezeknek az anyagoknak igen csekély mennyisége elegendő a sápadtszínű téli tojások kiküszöbölésére. — Ha még hetenként egyszer egy kis hust is adunk a tyukoknak s egy kis sos kukoricadarát, bámulni fogunk az eredményen. A sötétebb tojás sárgája kétségtelenül előnyösebb tenyésztési célra is. Vasban és tápsókban dus tartalma okvetlen hatással van az embrió fejlődésére.

Törvények rendeletek.

Kedvezmény a motoros talajmivelő eszközök tulajdonosainak.

A hivatalos lap december 3-iki száma közli a géppel való talajmivelés előmozdítására irányuló törvény végrehajtási utasítását, amely szerint mindazok a mezőgazdák és vállalkozók, akik gőz, motoros, stb. talajmivelési gépekkel rendelkeznek és azokat gazdaságaikban alkalmazzák a törvényben biztosított kedvezmények elnyerhetése céljából igazolvánnyal látandók el, amelyet az illetékes megyei gazdasági tanácsos köteles az előírt forma szerint kiállítani. A fenti esetben a törvény által biztosított előnyök a következők:

Vámmentesek a talajmivelés céljaira behozott gépek és gépkatrészek, a mezőgazdák vagy vállalkozók, kik ilyen talajmivelő berendezést beszereznek, jogosítva vannak az 1921. évi tavaszi gabonából vagy az 1922. évi termésből minden a gépek által megművelt hektár föld után 500 kg. rozs, zab vagy tengerit és minden hektár cukorrépa után ugyancsak 500 kg. rozs, zab vagy borsót kiviteli vámnélkül exportálni. A géptulajdonosok a C. F. R. vonalain a gépek és alkatrészek szállításaira 50%-os kedvezményben részesülnek. A talajmivelő gépeket beszerezni akarók az államtól e célra kölcsönt is kaphatnak.

A végrehajtási utasítás szerint mindazok akik a törvényben biztosított kedvezményeket igénybe akarják venni, a kiállított igazolvánnyal ellátott kéréseiket a motoros talajmivelési bizottsághoz (Comisiunea Motoculturei) kell benyújtásuk.

A kivitel újabb szabályozása. A hivatalos lap közli, hogy a kormány a legutóbbi minisztertanácson foglalkozott az 1920 augusztus 26-án kiadott kiviteli rendelet revíziójával. Az új kiviteli szabályzat értelmében tilos az országból a következő árukat és terményeket kivinni: kender, len, kendermag, lenmag, hal, zsák, tej és mindennemű tejtermék, baromfi, donga, repce, fémből készült tartályok bor,

sőr vagy szesz számára, hat éven alóli podólai ökrök Erdélyből, Bánáttól, Bukovinából és Bessarabiából, lovak, juhok, tenyészbikák, bivalyok, szamarak, kecskék, a régi királyságból és a Dobruzsából származó borjak, bőrök. A belföldi szükséglet fedezése után, különleges engedély alapján eksportálhatók: sertés, zsír, szalona, főzelék, burgonya, tojás, borsó, lóhermag, lucernamag.

Rendelet a borexport ügyben. A pénzügyminiszterium a bor kivitelére vonatkozó regati és erdélyi törvényeket egységes intézkedés céljából szabályozza. Ugyanis a 10 leu fogyasztási adó erősen megterhelte a kivitelre szánt bort. A pénzügyminisztérium könnyíteni akar a bortermelőknél, amennyiben kérvényezés után mentesíti a kérvényezőket a fogyasztási adó fizetése alól. A termelő közvetlenül a pénzügyminisztériumhoz juttatja a kérvényt, amelyet el kell látni a községi hatóság igazolásával, mely szerint a kivitelre szánt bor, a termelő saját bora. A visszaélések elkerülése végett a mentesített adónak megfelelő pénzt vagy értékpapírt letétbe kell helyezni, amelyet az export igazolt megtörténte után visszaadnak.

Ez az intézkedés sem a szőlősgazdákat, sem a kereskedőket nem elégti ki. Kívánjuk hogy a bort úgy a termelő, mint kereskedő vámmentesen szállíthassa ki és úgy az adó, mint hordó biztosíték fizetési kényszer alól mentesíttessék.

Az okmány- és segélybélyeggel el nem látott ügydarabokat a hatóságok nem intézik el. A tulajdonát ruházásra vonatkozó ügydarabok sem vezetnek be addig a telekkönyvbe, míg az államot megillető illetékek (bélyeg stb.) be nem fizettetnek; ez esetben csupán széljegyzék alkalmazható.

Irodalmi szemle.

Megjelent az Erdélyi Gazdák zsebnaptára Török Bálint szerkesztésében gazdag és változatos tartalommal. A naptár djóhéjban ismerteti a mezőgazdasági termelés összes ágazatába szükséges tudnivalókat. Hasznos tájékoztatót nyújt úgy a kis-, közép-, mint a nagygazdák, gazdatiszteknek és ispánoknak a különféle számadások nyilvántartások vezetésére. Mint a mai világban nélkülözhetetlen utmutatónak ott kell lennie minden gazda, gazdakör és szövetkezet asztalán. Megrendelhető lapunk kiadóhivatalánál. Ára 20 leu. Az ár előre beküldendő.

SZÖVETKEZÉS.

Az erdélyi méhészek gyűlése.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület a múlt héten br. Jósika Gábor elnöklété alatt népes ülést tartott. Mint ismeretes, a kormány a méhész egyesület műhelyét, gépeit, nyers és feldolgozott áruát átvette még ez év január havában, az elszámolás azonban ezideig késedelmet szenvedett. — A választmány felkérte Puskás Béla alelnököt, hogy illetékes helyen szorgalmazza az elszámolás megejtését. Török Bálint főtitkár bejelentette, hogy a méhészek részére, a méhek etetése céljából beszerzendő cukor árát e hó 15-én tudja meg az egyesület a cukorgyárból. Közbejött és az egyesületen kívül álló akadályok késleltették eddig az ügy érdemleges elintézését. Sajnálattal vette tudomásul az igazgató-választmány Gál Imrének a Méhészeti Közlöny szerkesztőjének repatriálását. Tudomásul vette az elnökség intézkedését, mely szerint a szerkesztői tisztség ellátására ideiglenesen Dálnoki Pál Lajos egyleti tagot kérte fel és elhatározta, hogy tekintettel a magas nyomdai árrakra, a Méhészeti Közlönnyel az „Erdélyi Gazda” melléklete gyanánt egyelőre havonta egyszer 2 oldal terjedelemben fogja kiadni. Több keblí ügy elintézése után az ülés véget ért.

A becslibizottságok által eszközölt becsléseket megfelelőbbé tették — mint értesülünk — Kisküküllő, Torda-aranyos és Csikmegeyi gazdasági egyesületek. Adóügyi értekezleteket tartottak és a gazdáknak felvilágosítással szolgáltak a Szolnokdoboka, Kisküküllő, Csik és Torda-aranyosmegeyi Gazd. Egyesületek.

Vegyes közlemények.

Marek József dr. kitüntetés. Marek Józsefet, a m. kir. állatorvosi főiskola ny. r. tanárát, a magyar tudományos akadémia I. tagját, az állatorvos-tudomány fejlesztése és a szakirodalom terén szerzett kiváló érdemei elismeréséül az utrechti állatorvosi főiskola tiszteletbeli állatorvosdoktorrá avatta. Marek tanárnak ez a kitüntetés az egész magyar állatorvosi karra nézve is különös értékkel bír, mert külföldi tudományos köröknek hasonló elismerése ugyancsak ritkán szokott megnyilvánulni. Többször meghívták a külföldi főiskoláknak üresedésben lévő tanszékeire, ő azonban nem ment, mert nagy tudásával a magyar kultúrát akarta szolgálni. Őszinte örömmel üdvözzöljük őt értékes munkásságának újabb elismerése alkalmával.

A Torda-Aranyos vármegyei Agrár Bizottság a lefolyt évben 50 gyűlést tartott, amelyen letárgyalta 724 ügyet. A parasztnak 82854 holdat osztottak ki kényszerbérbe. A munkálatok költségeinek fedezésére 119.714 lelt fordítottak. Ha a számadatok a valóságnak megfelelnek, akkor egy hold földnek csak a kényszerbérbe adása kb. 1500 leibe került. Mibe fog kerülni akkor a kisajátítás? Mit fog kapni a gazda és ki fogja mindezt megfizetni? Az érdekelt felek által számos fellebbezés adatot be a kolozsvári földreformügyi tanácsához.

A mezőgazdaság helyzete. A héten lehullott a hó és ezzel beállt a tél. A legelőről beszorultak már a juhok is az istállóba és megkezdte a száraztarkarmány etetését a gazdák, amelyből azonban kevés áll rendelkezésükre. A vetésekre a hótakaró igen jó hatással van, amennyiben a kifagyás veszélyétől megvédi azokat. A korán beállt hideg miatt a szántás-vetési munkák szünetelnek, holott hacsak a nov. 1-i hivatalos statisztikai adatokba valami tévedés nem csúszott, úgy a királyságban az ősziekkel bevetni szokott területnek 10 (tizenhat) % a, Erdélyben kb. 60 % a van bevetve. Szomorú kilátás ez a jövőre úgy a termelőkre mint fogyasztókra és az államra egyaránt. A vetésterület apadása mindenesetre lényeges befolyást gyakorol a földreform végrehajtásának módjára, valamint a gabonaneműek zárolása és árának maximalása is.

A gazdák figyelmét felhívjuk, hogy itt van a legjobb alkalom, amikor biztosításukat átvihetik a gazdák által alapított és az E.G.E. erkölcsi támogatása mellett működő Gazdák Biztosító Intézete R. T.-hoz. Az új átalakulások folytán — jól jegyezzük meg — nem köteles

egy biztosító sem régi biztosítását fenntartani, minden gazdának kötelessége azonban a Gazdák Biztosító Intézetét támogatni. Ugy az aradi központ, mint a kolozsvári, marosvásárhelyi, brassói, szebeni, temesvári, nagyenyedi, dévai és nagyváradai vezérképviselőségek készséggel szolgálnak ajánlattal.

A „Szekely Nép” f. évi 95. számának vezércikkében felhívja az Erdélyi Gazdasági Egyletet, hogy gyűjtse össze és állítson egybe egy statisztikát arról, hogy melyik vidéken mekkora bérértéket állapítottak meg az adókövetés alapjául szolgáló becsérték rendén és pedig úgy Erdélyre, mint a régi királyságra nézve és pedig abból a célból, hogy lássuk és hasonlítsuk össze az ugyanolyan gazdasági feltételek mellett megállapított bérértéket; lássuk azt is, hogy a kedvezőbb gazdasági feltételek, mint jobb föld, jobb éghajlat, kedvezőbb munkásviszonyok mellett megállapított bérérték hogyan néz ki? Laptársunk óhajának kifejezésekor már részben eleget is tett az E. G. E. a kívánságnak, amennyiben a királyságbeli társegyesületet felkérte, hogy az eddig ott ismertté vált becslési adatokból egy statisztikát állítson össze és összehasonlítás céljából küldje meg az E. G. E.-nek. A kapcsolt területek becslési adatainak összehasonlítása céljából szükséges lépéseket is megteszi az E. G. E. f. hó 10-iki igazgatóválasztmányi ülés után. Az ülés tárgyszózában u. i. az adótörvény ügye is szerepel.

Becslőbizottságok munkája Gyergyóban. Csikmegeyi Gyergyóvidéki Gazdasági Egyesülete közli, hogy az ottani bizottság tagjai részben nem bírnak szakértelemmel, részben nem ismerik vagy nem akarják tudni a törvényt, melynek drákói szigorán gazdasági tekintetben lehetetlen, az állampolgárokra és államra egyaránt végzetes intézkedéseit is tullicitálni törekednek. A gyergyó vidéki községekben megjelent összeírások közül a becslobizottsági eljárás ellen elsőnek Gyergyószentmiklós városi tanácsosa és gyergyói gazdasági egyesület éltek fellebbezéssel. A fellebbezési bizottság előtt hivatott szakértői vélemények és közokiratok árverési jvkvekkal igazoltatott be a becsérték, a forgalmi érték és a haszonbér érték. Nem használt. A fellebbezési bizottságnál sem lehetett számot vehető s főleg a tényleges állapotoknak megfelelő eredményt elérni. A gazdasági egyesület választmányának 1921 december 1-én tartott ülésére meghívott Dobreán Miklós dr. országgyűlési képviselő is, aki felismervén a helyzetet, vállalkozott arra, hogy a kormánytól közben jár a végett, hogy az adótörvény 6 cikk 5-ik bekezdésében biztosított különleges bizottságok a képviselő testületek által benyújtandó kérések alapján megalakíttassanak s hogy ezek s hogy ezek a bizottságok a tényleges viszonyoknak megfelelő módon járjanak el a törvény keretein belül. Dr. Dobreán e célból Bukarestbe utazott s eljárásának eredményéről az 1921 december 18-ára Gyergyószentmiklósról egybeszított népgyűlésen fog beszámolni. Ennek eredményéhez képest fog a szekely népgyűlés állást foglalni és határozatot hozni.

Budapesti vetőmagárak nyersárúeri 100 kilogrammonként:

Lóheremag	— — —	14000—17000 K
Lucernamag	— — —	12000—14500 „
Biborheremag	— — —	3400—3800 „
Mák	— — —	10000—10500 „
Cirokmag	— — —	1300—1400 „
Napraforgómag	— — —	1700—1800 „
Viktória borsó	— — —	1900—2100 „
Lenmag	— — —	3700—3800 „
Kendermag	— — —	4400—4600 „
Tavaszi búkköny	— — —	3100—3400 „

A cukorrépatermelők értekezletéről, amelyet e hó 15-én Kolozsvárt, az E. G. E.-ben tartottak, a jövő heti számunkban fogunk beszámolni.

A cukor és szeszgyárak kedvezménye a kisajátításnál. Bukaresti tudósítónk jelenti. A földművelésügyi miniszter rendelete szerint a finomítással is foglalkozó cukorgyáraknak 500, a nyers cukorgyáraknak 300, a szeszgyáraknak 100 hektár, a többi gyáraknak pedig az üzemüknek megfelelő területeket rezerválja. Eme birtokrészek az államtulajdonába mennek át, de az állam használatukat a felsorolt vállalatoknak engedi át. E hír megerősítésre szorul.

72,000 évi jövedelem 150 hold letartott erdőből. E hó 10-én Szárhegyen Anyi István 100 holdas birtokosra vonatkozólag akinek 150 holdnyi kihasznált erdőtalaja is, ami hasznát nem is hajt, a becslés alapján a becslobizottság elnöke 72,000 leu évi jövedelmet számított ki, ami meg fog adóztatni.

Gazdatisztet, intézőt, ispánt kereső gazdák forduljanak megkereséseikkel az E. G. E. titkári hivatalához, hol megbízható, érdemes állástkeresők nagyobb számban vannak nyilvántartva.

HIRDETÉSEK.

Őszentanna (Arad vm.) fogyasztási és értékesítő szövetkezet az üzletvezetői állásra pályázatot hirdet, az állás 1921. január 1-én betöltendő, megállapodás szerinti fizetés mellett. Ajánlatok Őszentanna Arad vm. Hangya szövetkezetek címére küldendő. 3359

Szilágycseh és környékei „Hangya” fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi december hó 18-án d. e. 11 órakor a község-háznál rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 25. §-a értelmében meghívottak azzal, hogy ha a tagok kellő számban meg nem jelennek, úgy a közgyűlés december hó 26. napján tartatik meg, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozat képes lesz. Napirend: 1. A szövetkezet felszámolása, vagy fenntartása felletti határozat. 2. Netaláni indítványok. Kelt Szilágycseh, 1921 december hó 12.-én. *Az igazgatóság.*

Villamos hegesztési vashordókat szeszgyárak, olajkereskedők, cséplőgéptulajdonosok részére legújtabbnyosabban szállít

Hann és Társa

Gép és Műszaki Kereskedelmi R.-T.
A szepesváraljai

Harmatta János r.-t.

villamos hegesztési vashordók gyára képvisellete és bizományi raktára

Cluj—Kolozsvár
Str. Regina Mária (v. Deák F.-u.) 11.
3336

Minden E. G. E. tag szerezzen egy új tagot az E. G. E.-nek.

A magyar vagyonválság lerovásának kulcsa.

Az ingatlan vagyonválságról szóló törvény szerint a mezőgazdasági ingatlan vagyonválsága az illető adózó összes földterületeinek minden kataszteri holdja után az alábbi táblázat szerint megállapított, a vagyonválság kötelezett föld nagyságához és átlagos tiszta jövedelméhez arányosított buzamennyiség. Az egy kataszteri hold után fizetendő vagyonválság tételei 1—1000 holdig itt közöljük.

A birtok nagysága ka. holdban	Ha a kataszteri tiszta jövedelem átlaga egy holdra																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
0—1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1—5	26	29	31	34	36	38	41	43	46	48	50	53	55	58	60	62	65	67	70	72
5—10	40	43	47	50	54	58	61	65	68	72	76	79	83	86	90	94	97	101	104	108
10—20	44	48	52	56	60	64	68	72	76	80	84	88	92	96	100	104	108	112	116	130
20—50	48	53	57	62	66	70	75	79	84	88	92	97	101	106	110	114	119	123	128	132
50—100	53	58	62	67	72	77	82	86	91	96	101	106	110	115	120	125	130	134	139	144
100—500	57	62	68	73	78	83	88	94	99	104	109	114	120	125	130	135	140	146	151	156
500—1000	62	67	73	78	84	90	95	101	106	112	118	123	129	134	140	146	151	157	162	168